BLAGOSL. SPOMIN. PLOŠČE CERKLJE 24.10.93.

Danes, dobrih 48 let po končani drugi svetovni vojni se spominjamo mož in fantov, ki so živeli, trpeli in umrli. Spominjamo se vseh, ki so v času druge svetovne vojne ali pa po njej, nasilno prelili svojo slovensko kri. Gotovo je, da nasilna smrt vseh teh ni po božji volji in tudi noben denar in nobeno moralno opravičilo ne more odtehtati smrti in bolečine.

Med več deset tisoč Slovenci, ki so med vojno in po njej izgubili svoja življenja, so tudi mobiliziranci v nemško vojsko.

Ko je Hitler v Mariboru za zasedeno Slovenijo ali, ko je nemški Gauleiter dr. Reiner 27. sept. 1942 objavil Proklamacijo prebivalcem Gorenjske v Kranju je zapovedal, spoštovati nemško zakonodajo, med katero spada tudi služenje v delovni službi, takozvani Reichsarbeitsdienstu in vojski. Pri tem je zagrozil, da zadene najtežja kazen tistega, ki teh zakonskih odredb ne bo izpolnjeval in postane državi nezvest. Zanj velja le smrt, pa tudi njegovi ožji in daljni sorodniki in somišljeniki niso vredni, da prebivajo v tej deželi.

Težka odločitev je padla takrat na družine in še posebej na mlade fante in može. Služiti vojsko tistemu, ki je zasedel našo domovino, ki je selil našo inteligenco, med temi skoraj vse duhovnike, ki je pošiljal ljudi v taborišča, v Begunje in drugam, ki je požigal vasi in v zaprtih hišah žive prebivalce kot v Dražgošah in v Kokri leta 1942 ter streljal talce, to se je vsem upiralo. Toda tudi odločitev v drugo stran je bila težka. Do takrat se je že pokazalo, da tu ne gre le za narodno osvoboditev, za izgon okupatorja iz dežele, pač pa za komunistično revolucijo, saj so voditelji dobivali direktive iz Moskve in od Stalina. Mi pa smo že poznali, kaj se je dogajalo v Rusiji pod rdečo zvezdo, saj smo brali pred vojno tudi pri nas razširjeno knjigo Ukrajina joka in še marsikaj drugega. Večkrat smo bili razočarani, kako da naši ljudje, ki se bore proti okupatorju ubijajo naše ljudi, celo žene in otroke. Razočarani smo bili, ko so borci za narodno osvoboditev pregovorili mnoge, da so šli z njimi tako, kakor da so jih nasilno odvedli v gozdove. Ko pa so se Nemci prišli maščevati nad svojce pa nismo slišali, da bi se prav ti partizani postavili v bran ali preprečili preseljevanje in požiganje, kot npr. v Dražgošah, Kokri in še kje.

Sem eden tistih, ki so bili na Gorenjskem vpoklicani v prvi skupini in tudi eden tistih, ki sem bil od vseh najdalj v prvi frontni liniji. Nacizem nas je proti naši volji na silo porinil med klavno živino. Odgnali so nas daleč od doma. Le redki so ostali v Franciji in bližje, večina nas je morala takoj v Rusijo. Vežbe so trajalo le malo časa, varovanje in boj smo doživljali v živo na fronti, kamor so nas poslali kot topovsko hrano. Tam pa za nas mlade fante ni bilo zabav, plesa, ljubezni, petja in smeha. Tam so odmevali topovi, donele stalinove orgle svojo smrtonosno pesem, se razletavale mine in bombe, regljale strojnice in brneli ladijski, avijonski in tankovski motorji ter škrtala rezila. Po vsej frontni liniji se je slišalo vpitje in kričanje v različnih jezikih. Eni so v obupu klicali v pomoč Marijo, drugi mamo in tretji pa so pošastno kleli.

Vedno znova se je ponujal strahotni pogled: številna razmrcvarjena trupla, množica ranjencev, ki jim je v curkih odtekala kri, razmetano orožje in municija vseh vrst, zgoreli tanki in avtomobili, ranjeni in pobiti konji. Ob takih pogledih je šlo na bruhanje.

Po vojni se je falsificiralo zgodovino in dokaj enostransko govorilo o žrtvah vojne. Bili smo zamolčani, izpostavljeni stalnemu opazovanju, drugorazredni državljani. Smo več kakor 48 let po končani drugi svetovni vojni pa je pri nas še vedno skrivnost, koliko fantov je bilo mobiliziranih v nemško vojsko, koliko od teh jih je padlo ali pa so ostali invalidi. Oblast je ob koncu vojne zaplenila vse okupatorjeve vojaške arhive, poleg tega pa so še krajevni odbori OF, Milica in Rdeči križ opravili kar tri popise mobilizirancev, vendar so vsi podatki nerazumljivo izginili. Pa se danes znajdejo še vedno nekateri samozvani zgodovinarji, ki hočejo podatke krojiti po svoje in zmanjševati število na minimum. Toda tu ne gre le za majhno skupinico. Sodeloval sem celo pri enem od teh popisov okrog leta 1950, vendar sem moral po takratnem, danes znanem Ribičičevem ukazu vso evidenco oddati, prav tako moj kolega na Štajerskem. Takrat smo računali in večkrat sem javno objavil, da nas je bilo v okviru priključene Slovenije, ki je merila 9.667 km2 in štela po popisu iz leta 1931 750.387 prebivalcev, po popisu leta 1948 pa 809.853 prebivalcev, mobiliziranih nad 90.000. Nad 16.000 težkih ranjencev se je po vojni prostovoljno vračalo v domovino, okrog 24.000 pa jih je darovalo svoja življenja. Večina teh je padla na frontah, nekaj jih je pomrlo v ujetništvih, veliko pa se jih je veselilo vrnitve v domovino. Vračali so se polni upanja, toda domačega praga žal niso nikoli prestopili. Izginili so na slovenski zemlji neznano kje. Krivice, ki so jih prizadeti povratniki prenašali vsa desetletja do danes, pa še vedno niso poravnane, čeprav se danes o tem veliko razpravlja govori in obljublja. Vsi ti trpini so bili vendarle naši ljudje, rojeni pod Triglavom, sinovi slovenskih mater, naši vrstniki, sošolci, prijatelji.

Danes se tu v Cerkljah spominjamo žrtev druge svetovne vojne in po njej. Umrli so, ker so ljubili domovino . Veeno je, so se borili na pravi ali na nepravi strani. Poglejmo sedaj nazaj iz razdalje petdesetih let in ugotavljajmo, katera stran pa je bila sploh prava? Kdo se je boril za pravo demokracijo. Kdo pa je bil sploh v tej vojni zmagovalec?

Mobiliziranci smo bili začetkom leta 1943 najštevilčnejši Slovenci pod orožjem. Nihče nam ne more očitati zločina in nasilja nad lastnim narodom. Zaradi nas niso goreli domovi in padali talci, po povratku domov pa smo dobili nalepko - okupatorjevi sodelavci in še kaj. Še vedno nismo priznani kot žrtve vojne, čas bivanja v vojski, ujetništvu ali v bolnicah se nam ne šteje v pokojninsko dobo, ranjenci nismo priznani kot vojni, pač pa le kot bolezenski invalidi, svojci padlih ne uživajo zaščite, določene z listino o človečanskih pravicah in priznano enakopravnostjo tudi v slovenski ustavi.

Fantje mobiliziranci so med vojno padali, ko so bili še skoraj otroci. Niso še okusili sladkosti prve ljubezni, imeli pa so privzgojeno ljubezen do domovine, do svojih domačih, posebno staršev, ki so jim ob odhodu z doma dali svoj blagoslov. Izročili so nam svetinjico za popotnico, da bi nas Marija varvala in

srečno pripeljala nazaj. Tujci pa so nam potisnili orožje v roke in nas poslali v klavnico. Bili smo skupaj, tudi z nekaterimi, ki so napisani na tej plošči. Videl sem premnoge, kako so v blatu, potu in solzah, s krikom, vzdihi in molitvijo na ustih nekateri hitro, mnogi pa počasi in boleče umirali. Njihovi posmrtni ostanki počivajo vse od Narvika do Libijskih puščav, od Srednjeazijskih step in Sibirije pa do Atlantika in še čez, po gozdovih in travnikih, po prepadih in jezerskih ali morskih globinah. Veliko jih ni izgubilo samo življenje, ampak jim je bila za cela desetletja odvzeta tudi čast.

Danes razen v poletnih nevihtah nad Ukrajino in Moldavijo, nad Belorusijo, na Krimu, v Litvi in na Poljskem, nad Karpati, v Normandiji ali pri Monte Casino in drugod ne bobni več. Življenje teče svojo pot in je za ene lepše, za druge pa manj lepo, kot takrat v tistih letih, ko je sreča metala kocko in rekla: "Ti boš ostal, ti pa ne ..."

V Cerkljah blagoslavljamo spominsko ploščo padlim, izginulim v vojni ali neposredno po njej, ko je Kajn ubijal svojega brata Abela. Večkrat sem že javno govoril in pisal, da bi preživeli odkrili spominsko ploščo zahvale za srečno vrnitev iz vojne in v spomin tistim, ki smo jih izgubili. Naši očetje so tako ploščo postavili v baziliki Marije Pomagaj na Brezjah komaj nekaj let po končani prvi svetovni vojni. Dragi prijatelji. Kaj pa mi? Ali v nas res ni niti najmanjše hvaležnosti za rešitev in to, da bi tudi naši zanamci vedeli, kaj se je dogajalo v teh letih slovenske zgodovine.

Pol stoletja od mobilizacije je za nami. Z eno nogo stojimo že v grobu, saj so najmlajši mobiliziranci stari 64 in najstarejši pa 85 let. Okrog 16.000 nas je še živih, veliko pa se jih je že preselilo v drugo življenje. Kaj lahko danes še rečem v imenu preživelih v spominu na naše padle in na tiste strašne dogodke vsem, ne glede kje in pod katero zastavo so se borili. Mislim, da lahko zakličem: **Vstanite bratje, vsi, ki smo vas izgubili na brezkončnem potu trpljenja. Vstanite vi vsi, tisoči žilavih sinov naše krvi, ki ste brezplodno izginili, ki trohnite po daljnih tundrah, stepah in zametih, v čereh in prepadih, znanih in neznanih krajih, v neblagoslovljeni zemlji, pozabljeni, neslavni ...**

V imenu invalidov, mobiliz.
Slovencev v nem. vojsko

ŽIBERT ing. ALOJZIJ